

DİNLER TARİHİ ARAŞTIRMALARI-V

**DİNLER TARİHÇİLERİ GÖZÜYLE
TÜRKİYE'DE MİSYONERLİK**

TÜRKİYE DİNLER TARİHİ DERNEĞİ YAYINLARI

TÜRKİYE DİNLER TARİHİ DERNEĞİ

Yayın No: 5

ISBN: 975 - 94505 - 5 - 0

**Bütün Yayın Hakları Türkiye Dinler Tarihi Derneği'ne Aittir.
Birinci Baskı: Kasım 2005, 700 adet**

İZMİR, DENİZLİ, MANİSA, UŞAK, AYDIN ve MUĞLA ÇEVRESİNDE MİSYONERLİK

Yard. Doç. Dr. Hakkı Şah YASDIMAN*

Ülkemizde uzun zamandır yoğun bir misyonerlik faaliyetinin yapıldığı malûmdur. Son dönemlerde hem bu faaliyetlerin çeşidi, hem de bu faaliyetleri gerçekleştiren grupların sayısı daha da artmış bulunmaktadır. Bugün Türkiye'nin her tarafı değişik ad ve görüntüler altında çalışmalarını yürüten misyonerlerce kuşatılmış durumdadır. Bu misyonerlerin bazı bölgelere ayrı bir önem verdikleri ve buraları özellikle çalışma alanı olarak belirledikleri ise bilinen bir husustur. Bunlardan birisi de Ege Bölgesidir.

Türkiye'deki misyonerlik faaliyetlerinin arka plânına genel bir bakış bile, bu toprakların misyonerlerin hedefi haline gelmesindeki tarihî, coğrafi, kültürel vb. pek çok nedeni görmek için yeterlidir.¹ Özellikle Hıristiyan misyonerler için Ege Bölgesi'nin farklı bir konumu ve değeri bulunmaktadır. Vahiy kitabında adı geçen ve o dönemlerdeki yedi cemaati temsil eden, 'Yedi Kilise'nin Ege Bölgesi'nde yer alması Hıristiyan dünyasının ilgisinin bu bölgede toplanmasına neden olmaktadır.² İzmir (Smyrna), Efes (Ephesus), Eskişehir (Laodicea) Alaşehir (Philadelpia), Sart (Sardes), Akhisar (Thyatira) ve Bergama (Pergamum)'da bulunan bu ilk kiliselerin yeniden canlandırılması ve eski kültürün bir kez daha hayata geçirilmesi Hıristiyan aleminin en büyük hayalleri arasındadır.³ Bu nedenle, Hıristiyan misyonerler amaçlarına ulaşabilmek için söz konusu bütün bu yerlerde, başta inanç turizmi olmak üzere, çeşitli görüntüler altında pek çok aktivitede bulunmaktadırlar. Öte yandan, evrensellik idiasında bulunan ve misyonerli bir din olan Budizm ile Hint menşeli bir takım grupların da yine Ege bölgesi'nde faaliyet gösterdikleri görülmektedir.⁴

Bizim burada sunacağımız tebliğ, günümüz Türkiye'sinde misyonerlerin nerelerde, ne tür faaliyetlerde bulduklarını ve misyonerlik yapan kuruluşların

* Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dinler Tarihi Öğretim Üyesi.

¹ Türkiye'nin muhtelif bölgelerine yönelik misyonerlik faaliyetlerinin arka plânındaki gerçekler için bkz. Abdurrahman Küçük, "Misyonerlik ve Türkiye", *Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2003, ss.38-42; Mustafa Erdem, "Misyonerlik". *Millî ve Manevî Bütünlüğümüzü Tehdit Eden Tehlike! Misyonerlik*, Türk Diyanet Vakfı-Sen Eğitim Yayınları, Ankara, 2003, ss.9-11.

² Bu konuda bkz. Vahiy, 2 ve 3. Bablar.

³ Bu kiliseler için bkz. Anna G. Edmonds, *Turkey's Religious Sites*, Damko Publications, İstanbul, 1997, ss.62-63.

⁴ Burada ayrıca bir zamanlar İzmir'in Yahudilerin kültür merkezi olduğunu da belirtmeliyiz. Yine, Ege Bölgesi'ndeki, örneğin Sart'ta bulunan ve türünün Anadolu'daki en eski örneklerinden birisi olan, aynı zamanda M.S. III. yüzyılda bu bölgede bir Musevi cemaatinin varlığına işaret eden havra gibi bazı mekanların da Yahudilik açısından önemine işaret etmeliyiz. Keza, Türkiye'de yaşayan Yahudilerin yaklaşık onda birinin İzmir'de bulduklarını da ifade etmeliyiz. Bütün bunlar da göstermektedir ki, Anadolu toprakları Yahudiler için sıradan bir toprak parçası değildir. Bu konuda bkz. Baki Adam, *Yahudilik ve Anadolu'daki Gelişmesi*, http://mitglied.lycos.de/goezele153/Yahudilik/body_yahudilik.htm

halihazırdaki durumlarını tespit etmeye yönelik olarak Türkiye Dinler Tarihi Derneği'nin organizasyonu ile gerçekleştirilen araştırmaların Ege Bölgesi ayağını oluşturmaktadır.⁵

Tebliğimizin hemen başında işaret etmeliyiz ki, araştırmalarımız süresince misyonerlik faaliyetlerine konu olan ibadet yerlerine, konutlara, iş yerlerine, bağlara, bahçelere bizzat gidilerek buralara devam eden insanların toplumun hangi kesiminden, hangi yaş grubundan olduğu gibi hususlar gözlenmiştir. Yine, misyonerlik faaliyetinde bulunan bazı kimselerle görüşmeler yapılmış, diyaloglar geliştirilmiş, böylece onların ne tür aktivitelerde buldukları yakından görülmüştür. Ayrıca, misyonerlik faaliyetinden etkilenecek din değiştiren bazı kişilerle konuşulmuş, bunlara neden din değiştirdikleri sorulmuş, böylece din değiştirme sebepleri tespit edilmeye çalışılmıştır.⁶

Biz tebliğimizde, elimizde fazlasıyla veri bulunan ve çok geniş olan bu konuyu sınırlandırarak, Ege Bölgesi'nde misyonerlik yapan gruplardan bazıları zikredecek ve Ege Bölgesi'nde yürütülen misyonerlik faaliyetlerinden önemli bulduklarımız üzerinde duracağız. Bunu yaparken de, çalışmalar sırasında ilçe ve illerden elde ettiğimiz bulguları, detaya girmeksizin, genel bir şekilde değerlendirmekle yetineceğiz.

Ege Bölgesi'ndeki misyonerlik faaliyetlerini, genel olarak, iki ana başlık altında ifade etmek mümkündür. Bunlardan birisi Hıristiyan misyonerlik faaliyetleri; diğeri ise Hint ya da Uzak Doğu kökenli grupların faaliyetleridir. Hıristiyan misyonerlik faaliyetlerine baktığımızda bu bölgede Katolik ve Protestan kiliselerinin aktif bir şekilde çalıştıklarını tespit etmekteyiz. İzmir Katolik Başpiskoposluğuna bağlı İzmir ve Efes'te kiliseler bulunmaktadır. Bu kiliselerin bakım ve hizmetleri İzmir Katolik Başpiskoposluğu tarafından yürütülmektedir. Efes'teki kilisede 'Dominikenler'⁷ in

önemli bir etkisi görülmektedir. 'Assumptionist'⁸ tarikatının mensupları da İzmir Katolik Başpiskoposluğu emrinde faaliyet göstermektedir.⁹

⁵ Bu kapsamlı çalışmanın bir bölümü olan Ege Bölgesi'ndeki araştırmalar, DEÜ İlahiyat Fakültesi Dinler Tarihi Ana Bilim Dalı öğretim elemanları tarafından yapılmıştır.

⁶ Bunlara ilâve olarak, bütün bu bölgelerdeki mülki ve idari makamlarla, emniyet birimleri, müftülük, emlak, nüfus, millî eğitim, turizm, kültür müdürlükleri, muhtarlık, gibi makamlarla iletişim kurulmuş, ayrıca yöre insanlarından bilgi toplanmıştır. Böylece misyonerlik faaliyetleri mahallinde tespit edilmeye çalışılmıştır.

⁷ Dominikenler Lâtin Katolik Kilisesine bağlı Saint Domingo de Guzman tarafından kurulmuş bir tarikatır (Mehmet Aydın, "Dominikenler" *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*, Damla Ofset A.Ş., Konya, 2005, s.183). 1215'te kurulan Dominiken tarikatı 1216'da Papa III. Honorius tarafından resmen onaylanmıştır. Bu tarikat psikoposların ve onların temsilcilerinin ayrıcalıklı olmasını reddetmiş, ilahiyat öğrenimini zorunlu kılmuş, yeniliğe ve değişime kararlılıkla karşı çıkmıştır. Tefekküre dayalı bir yaşam biçimi ile etkin din görevlerini birleştirmiş, toplu yaşama kuralını benimsemiştir. Bu tarikatın mensupları Kuzey ve Doğu Avrupa'da, Doğu Akdeniz ülkelerinde ve Hindistan'da misyonerlik faaliyetlerinde bulunmuşlardır. Bu konuda bkz. <http://www.blogcu.com/jazzbpy/> Ayrıca Dominikenlerin İzmir'deki faaliyetlerinin dökümü ve tarihi geçmişleri için de bkz. *Domeniken Rahiplerinin Kısa Hikayesi*, <http://www.geocities.com/augusta/links/7347/storiatr.html>

⁸ Assumptionistler 1843'te aktif dinsel yaşamı güçlendirmek için Nîmes'de kurulan bir Hıristiyan ekolünün üyeleridir. Bu ekol Hıristiyanlık monastisizmindeki Agustinian kurallarını esas almaktadır. Assumptionist hareketin faaliyetleri arasında okullar ve kolejlerde dinsel yaşamın yayılmasına dikkat etmek ve dinsel yayın ve literatür yoluyla misyonerlik çalışmalarını yürütmek bulunmaktadır. Bu konuda bkz. Şinasi Gündüz, "Assumptionistler", *Din ve İnanç Sözlüğü*, Vadi Yayınları, Ankara, 1998, s.44. Ayrıca bkz. Taaffe, Thomas Gaffney, "Augustinians of the Assumption" (Çev. Joseph P. Thomas, *The Catholic Encyclopedia*, Volume II, Copyright © 1907 by Robert Appleton Company Online Edition Copyright © 2003) <http://www.newadvent.org/cathen/02104a.htm>

Aslında Ege Bölgesi'deki Hıristiyan misyonerlik faaliyetleri daha ziyade Protestan kiliseler ve gruplar tarafından yürütülmektedir. Bunlardan en fazla dikkati çekenler, özellikle İzmir merkezli faaliyet gösteren, Buca Bağımsız Protestan/Baptistler Kilisesi, İzmir İsa Mesih Topluluğu, Yeni Doğu Protestan Kilisesi, Bornova Bağımsız Protestan Kilisesi, Enternasyonal Protestan Kilisesi, Alman Protestan Cemiyeti, Efes Protestan Cemiyeti, Yedinci Gün Adventistleri ve Yehova'nın Şahitleri gibi kilise ve gruplardır.¹⁰

Ege Bölgesi'nde faaliyet gösteren Hint ya da Uzak Doğu kökenli gruplardan bazıları ise Reiki, Sahaja Yoga, Ananda Marg, Yeni Yüksektepe Kültür Derneği, Feng Shui, Sağlıklı Yaşam Derneği, TM (Transandantal Meditasyon Tekniği) ve Spiritüalistler/Ruhçular gibi gruplardır.¹¹

Biz tebliğimizde Ege Bölgesi'nde faaliyet gösteren bazı grupları zikretmekle yetiniyoruz. Burada şu hususu belirtmeliyiz: Bu tebliğ misyonerlik kuruluşları ile misyonerleri deşifre etmek için hazırlanmamıştır. Zaten böyle bir durum hem bu araştırmanın amacını ve hem de alanını aşan bir konudur. Burada yapılan sadece bir durum tespitinden ibarettir. Yasal kuruluşlar zaten kendilerine tanınan yasal zeminlerde faaliyetlerini yürütmektedirler, yürüteceklerdir. Bu onların anayasal haklarıdır. Öte yandan, ülkemizde yaşayan ve bu ülkenin vatandaşı olan çeşitli din ve inançlara sahip insanlarımızı rencide etmek gibi bir niyetimizin olamayacağı da açıktır. Bizim bu çalışmada asıl ilgilendiğimiz; Türkiye Cumhuriyeti'nin toprak bütünlüğüne, üniter yapısına, millî ve manevî değerlerine karşı yapılan saldırı ve faaliyetlerdir. Bu aslında ülkemizin toprak bütünlüğüne ve üniter yapısına saygılı, hatta bunu korumaya kararlı olduğunu ifade eden bütün kuruluşların da dile getirdikleri bir husustur. Dolayısıyla, biz Ege Bölgesi'nde yapılan faaliyetleri ele alırken çizdiğimiz bu çerçeve içinde değerlendirmelerde bulunacağız.

Yalnız burada şu kadarını söylemeliyiz ki, yazılı ve görsel medyaya da yansdığı gibi, bugün Türkiye'de faaliyet gösteren misyoner kuruluşlar, artık yeni çıkan yasaların kendilerine tanıdığı imkânları kullanarak daha rahat hareket etmektedirler. Bu çerçevede, örneğin ibadet yerleri açmak gibi bir takım taleplerini, eskiye oranla, sıkça ve açıkça dile getirmekte, ilgili merciler nezdinde bu yönde girişimlerde bulunmaktadır.¹² Söz konusu yasa maddesi yürürlükte olduğu sürece, misyoner

⁹ Bu konularda bkz. Mehmet Aydın, "Türkiye'ye Yönelik Katolik Misyonerliğin Dünü ve Bugünü", *Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri*, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2004, ss.121-122.

¹⁰ Daha önce başka toplantılarda ele alındığı için biz burada tekrar bu kilise ve gruplar üzerinde durmayacağız. Bu konuda geniş bilgi için örnek olarak bkz. Ali İhsan Yitik, "Vatikan Sonrası Misyonerlik Faaliyetleri ve Misyonerliği Kolaylaştıran Faktörler: İzmir Örneği", *Beşinci Avrasya İslâm Şurası* (15-19 Nisan 2002 / KKTC), Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2003, ss.74-79; Hakkı Ş. Yasdıman, "Yehova Şahitleri'nin Teşkilât Yapısı ve Türkiye'deki Faaliyetleri (1)", *DEÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, XXI Kış-İlkbahar 2005, ss.193-221.

¹¹ Yine daha önce başka toplantılarda Hint ve Uzak Doğu kökenli gruplar hakkında bilgi verildiği için biz burada bu konuyu da tekrar ele almayacağız. Bu gruplar hakkında geniş bilgi için bkz. Ali İhsan Yitik, "Hint Menşeli Dinlerin Türkiye'deki Faaliyetleri", *Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri*, ss.333-343.

¹² AB Uyum Yasaları çerçevesinde 6. uyum paketinin 9. maddesinde yer alan hususlar misyoner kuruluşlara daha rahat hareket etme imkanı vermiştir. Bu maddede şunlar söylenilmektedir: MADDE 9. - 03.05.1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nda yer alan "cami" ibareleri "ibadet yeri" olarak ve ek 2. maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. Ek Madde 2. - İmar plânlarının tanziminde, plânlanan beldenin ve bölgenin

kuruluşların bu taleplerinin yasal olarak kullanacakları haklar cümlesinden olduğunu belirtmeliyiz.

Tekrar Ege Bölgesi'ndeki faaliyetlere döndüğümüzde bölgemizde kanunlara aykırı bir şekilde ve izinsiz olarak, kilise evler gibi bazı yerlerde, ibadet, eğitim, seminer vb. faaliyetlerin yapıldığını görmekteyiz. Ayrıca, bu bölgeden sevk ve idare edilen kanunlara aykırı muhtevalı bazı web sayfalarının bulunduğunu, bu sayfalarda İslâm aleyhine yayınlar yapıldığını, İslâm'a ve onun kutsal değerlerine hakaret edildiğini tespit etmekteyiz.¹³ Yani, bu sitelerde İslâm Dini'ne, onun Peygamberine, Kur'an-ı Kerim'e hakaret sayılan ifadeler yer verilmektedir. Öte yandan, yurt dışından yayın yapan bazı misyoner radyo kanallarına da bu bölgede paket yayın hazırlanmaktadır. Bazı yeni misyoner radyo kanallarının açılması için de teşebbüslerde bulunulmaktadır.¹⁴

Turizm şirketi adı altında kamplar düzenlenmekte, bu kamplara 15 günde bir, yurt içinden ve yurt dışından 13-20 yaşları arasındaki çocuklar ve gençler getirilerek, onlara propaganda yapılmaktadır.¹⁵ Bu gençlerin yerleştirildiği binalar ve yerler kuruluş amacının dışında kullanılmaktadır. Bazı turizm şirketleri tarafından 'İnanç Turizmi' adı altında bir kısım toplantılar organize edilmekte, bu toplantılarda Hıristiyan din adamları Hıristiyanlık propagandası yapmaktadır.

Bu ziyaretler davetsiz olabildiği gibi, bassoon yapılan davetler kanalıyla da gerçekleştirilmektedir. Ziyaretler sırasında, örneğin Vatikan gibi yerlerde önemli görevleri olan insanlar yanlarında getirdikleri onlarca kişi ile -mesela, Sn. John Katedrali'ndeki- ayinlere katılmakta ve Meryemana Evi'ni ziyaret etmektedirler.¹⁶ Bu

şartları ile müstakbel ihtiyaçları göz önünde tutularak lüzumlu ibadet yerleri ayrılır. İl, ilçe ve kasabalarda mülki idare amirinin izni alınmak ve imar mevzuatına uygun olmak şartıyla ibadethane yapılabilir... Misyoner kuruluşlar ya da kişiler bu maddede belirtilen hususlardan istifade ederek, örneğin Kuşadası'nda olduğu gibi, pek çok yerde kilise ve kilise evler açmak için müracaatta bulunmuşlardır. Bu maddeye dayanarak bazı belediye meclisleri karar almış ve "cami alanlarını "dinî tesis ve park alanı" olarak değiştirmişlerdir. Örneğin, Zaman Gazetesi'nin 11.02.2004 tarihli baskısında yer alan bir haberde Aydın belediyesinde yapılan bir toplantıdan bahisle şöyle denilmektedir: "...Belediye Meclisimiz aldığı kararla bu alanlara kilise... yapabile olanağı sağlamıştır... Ben dernek kursam, kilise yapacağım desem buna izin var mı? 'Evet, ...istenirse ve uygun görülürse kilise açılabilir.'" Bazı yörelerde bu gelişmelerden ciddi endişe duyulmakta ve eskiden kilise olan ve daha sonra camiye dönüştürülen ibadethanelerin tekrar kiliseye dönüştürülebileceği kaygısı yaşanmaktadır. Örneğin bu kaygının yaşandığı yerlerden birisi de Didim'deki Hisar camisidir.

¹³ Aslında web yoluyla yapılan bu propaganda faaliyetleri ülkemizdeki en etkili misyonerlik faaliyetlerinin başında gelmektedir. Bazı araştırmacılara göre, Türkçe Hıristiyanlık propagandası yapan web site sayısı 2004 yılı itibarıyla 173'tür. Bu konuda bkz. Ali Rıza Bayzan, *Küresel Vaftiz: Misyoner Örgütlerin Türkiye ve Türk Cumhuriyetlerini Hıristiyanlaştırma Operasyonu*, IQ Kültür-Sanat Yayıncılık, İstanbul, 2004, s.17.

¹⁴ Örneğin Selçuk'ta bu yönde adımlar atıldığı bilinmektedir.

¹⁵ Yine örneğin Selçuk'ta böyle bir yer olduğu bilinmektedir.

¹⁶ Hatta bu ziyaretler çok önceden medyaya yansımakta, böylece ziyaretlerin daha fazla ilgi çekmesi de sağlanmış olmaktadır. Örneğin Efes-Selçuk Gazetesi'nin 14 Haziran 2002 tarihli baskısında "Vatikan Turizmi" başlığı altında şöyle denilmekteydi: "Bütün dünyada Papa II. Jean Paul'un yerine geçmesine kesin gözüyle bakılan Başpiskopos Kardinal Carlo Martini, kalabalık bir ekiple ilçemize geliyor... Martini beraberinde 700 kişilik bir grupla ayin yapmak üzere Selçuk'a gelecek... 'Veda Hacı' olarak nitelendirilen gezi 3 gün sürecek... bu konuda görüşlerini aldığımız ... ise 'Kardinal Martini'nin ziyaretinin inanç turizminin bugünü ve yarını için çok önemli, sadece bu ziyaret sırasında 700 kişinin gelecek olması bile ilçemizin önemini artıracak, Avrupa'nın gözünün Türkiye'ye çevrilmesini sağlayacaktır' dedi... Martini'nin ziyaretini *Telepace*, *Canale 5* ve *Rai* gibi 3 ünlü televizyon kanalı yayınlayacak." Bu türden yayınlar ilgiyi yapılacak ziyaretlere çevirmektedir.

insanların gelmesi münasebetiyle kapsamlı toplantılar düzenlenmekte, toplantılara davet edilen kişilerle bu kimseler buluşturulmaktadır. Ama ziyaretlerin çoğunlukla bir gövde gösterisine dönüştüğü izlenmektedir. Ziyarete katılanların fırsat buldukça, ortamdaki da istifade ederek, vatandaşlarımızı bire bir ya da gruplar halinde markaja aldıkları ve yoğun bir propaganda yaptıkları tespit edilmektedir. Bu türden davranışta bulunanların ziyaret amacıyla ülkemizde bulduklarını unuttukları görülmektedir.¹⁷

Bir takım kuruluşların Efes Meryemana evi gibi, dinsel önemi bulunan yer ve yörelere finansman sağlayarak geziler düzenledikleri ve hatta aynı çevrelerin okullara dahi sızmaya çalışıp, geziler organize etmeye çalıştıkları görülmektedir.

Misyonerlerin bölgemiz ve ülkemiz açısından en tehlikeli faaliyetlerden birisi de, iş bulmak için Doğu ve Güneydoğudan, sahil bölgelerine çalışmaya gelen gençlere el atmalarıdır. Bu gençlere özellikle kadınlar kanalıyla ulaşılmakta, onlara ısrarla ve sabırla propaganda yapılmaktadır. Kilise evlerde beyinleri yıkanan bu gençler bazen kiralanan teknelere doldurularak açıklara götürülmekte ve oralarda onlara sohbetler düzenlenmektedir.¹⁸ Bazen maddî imkânların yanı sıra diğer "bazı imkânlar" sağlanarak da bu gençler elde edilmeye çalışılmaktadır. Bu gençlerin kaldıkları evlerde Hıristiyan yayınları görülmektedir. Bu gençlerden daha sonra din değiştirenler olmaktadır.¹⁹ Buradaki amaç sadece din propagandası yapmak değil, onun ötesinde milliyetçilik duygularını tahrik ederek, etnik ayrımcılığa zemin hazırlamaktır.

Öte yandan misyonerlik yapmak üzere Türkiye'ye gönderilen misyonerlerin ithalat-ihracat gibi faaliyetler adı altında paravan şirketler kurdukları, bunların hem boş olan iş yerlerinde ve hem de evlerinde misyonerlik faaliyetinde buldukları görülmektedir.²⁰ Bu misyonerler yabancı şirket isimleri ile gazetelere iş ilânları vermekte, böylece gençlere ulaşarak, onlarla diyaloglar geliştirmektedirler. Kurulan diyaloglarda gençlere dil öğretme ve yurt dışına gönderme vaadinde bulunmaktadırlar.²¹ Ayrıca, misyonerlerin bu ilânlar yoluyla ulaştıkları fakir gençlerden, daha iyi misyonerlik yapabilmek için, az bir para karşılığı bire bir ya da gruplar halinde Türkçe dersleri aldıkları ve bu kanaldan Türkçelerini geliştirdikleri de bilinmektedir.²² Burada bazı dil kurslarının aslında misyonerlik için bir araç olarak kullanıldığının da özellikle altını çizmeliyiz.²³

¹⁷ Ülkemizde düzenlenen sempozyum, panel, konferans gibi toplantılara davet edilen bazı kimselerin de bu türden davranışlar içinde oldukları izlenmektedir.

¹⁸ Özellikle Kuşadası, Didim gibi yerlerde bu türden faaliyetlere sıklıkla rastlanılmaktadır. Aslında bu "tekne kiliseler" in daha ziyade zengin aile çocuklarına yönelik faaliyetler için kullanıldığının altını çizmeliyiz.

¹⁹ Bunlardan çok azı, pek çok nedenden dolayı, resmî kayıtlara geçirilmemektedir. Ama yine de örneğin 02.05.2005 tarihinde Selçuk Nüfus Müdürlüğü'nden öğrendiğimize göre bu sene içerisinde, o tarihe kadar, Hıristiyan olanların sayısı 6'dır.

²⁰ Örneğin İzmir Balçova'da bu türden faaliyetlere rastlanılmaktadır.

²¹ Aydın'da bu şekilde davranan bazı şirketler görülmektedir.

²² Örneğin, İzmir'de bu anlamda faaliyet gösteren bir grup sözde işadamları misyonerin İlahiyat Fakültesi mezunu, Doğu kökenli, fakir bir gence ulaştıklarına ve ondan uzun süre, az bir para karşılığı, Türkçe dersleri aldıklarına yakinen şahit olmuş bulunmaktayız.

²³ Bu kurslarda misyoner öğretmenler görev almaktadır. Bu öğretmenler samimi oldukları öğrencileri evlerine davet etmekte, oralarda bu öğrencilere Hıristiyanlık propagandası yapmaktadırlar. Bu öğretmenlerin özellikle Buca ve Bornava tarafındaki evlerde oturdukları ve üniversitede okuyan gençleri hedef seçtikleri görülmektedir.

İşaret edilmesi gereken diğer bir önemli husus da; misyonerlerin ve misyoner kuruluşların, özellikle küçük yerlerde, kendilerine engel olabileceklerini düşündükleri kimselerle -bilgisayar firmalarından topluca bilgisayar almak gibi- bir takım ticarî ilişkiler içine girmeleridir. Böylece hem bu insanların tepkileri önlenmiş, hem de yörelerinde tanınmış bu kimselerle kurulan diyaloglar yoluyla başka insanlara ulaşma imkânı elde edilmiş olmaktadır.²⁴

Bazı ilçelerdeki kilise evler emniyet birimlerince takibe alındığında, bu faaliyetler jandarma bölgelerine kaydırılmakta ve daha sonra da yapılan aktiviteler “sportif amaçlı” faaliyetler olarak gösterilmektedir.²⁵

Yine müzik şöleni adı altında bir takım propaganda çalışmaları yapılmakta, bu şölenlerde anket düzenlenerek, adresler belirlenmekte, sonra da bu adreslere İnciller yollanmaktadır. Daha sonra ise aynı adreslere mektuplar gönderilerek, İncillerin okunup okunmadığının takibi yapılmaktadır.²⁶

Bazen spor okulları adı altında faaliyet gösterilmekte, buralarda gençlere İncil verilmekte, para dağıtılmaktadır.²⁷ Yine dar gelirli ve muhtaç ailelerin ekonomik sıkıntıları istismar edilmekte, bazı gençlere ve ailelere para verilmektedir (genelde 100 dolar).²⁸ Bu yardımların bir kısmı da zeki çocukları koruma ve geliştirme adı altında yapılmaktadır.

Hıristiyan misyonerlerin plajlarda, sahillerde, parklarda, kahvehanelerde, terminallerde, çarşıda, pazarda, internet salaonlarında kısacası fırsat buldukları her yerde İncil, CD, kaset, kitap, broşür vs. dağıtmaları artık olağan hale gelmiştir.²⁹ Bir zamanlar dükkânlara broşürler, kitapçıklar, kitaplar bırakılıp, daha sonra ayrıntılı bilgi vermek üzere gelineceğinin söylendiği dönemler geride kalmış,³⁰ işin boyutu camide namaz kılanların ayakkabıları üzerine Hz. İsa'nın hayatının anlatıldığı video kaseti vs. bırakmaya,³¹ hatta cami girişlerinde camiye gelen cemaate broşür, dergi, kitap vs. dağıtmaya kadar varmıştır.³²

Limanlara yanaşan “yüzen kütüphaneler”in ya da “yüzen kütüphane kiliseler”in etkili olduğu tespit edilmektedir. Bu gemilerde düzenlenen konferanslar, toplantılar ve diğer aktiviteler yine yoğun olarak propaganda yapılan, adreslerin belirlendiği ortamlardır. Belirlenen bu adreslerle daha sonra diyaloglar geliştirilmektedir.

²⁴ Bu anlamda misyonerlerin Aydın yöresinde bir takım ticarî ilişkilerde bulduklarına şahit olunmaktadır.

²⁵ Kuşadası'nda faaliyet gösteren bir grubun takibe alınması üzerine Yayla köyüne faaliyetlerini kaydırıp, sonradan kaybolması bu konudaki örneklerden sadece birisidir.

²⁶ Örneğin Selçuk'ta Tiyatro salonunda yapıla bir konserde bu türden faaliyetlerin yapıldığı, belirlenen adreslere hâlâ mektupların gelmeye devam ettiği bilinmektedir.

²⁷ Aydın'da bunun örneklerine rastlanmaktadır.

²⁸ Bu konuda pek çok yöreden ihbarlar alınmaktadır. Örneğin, Bergama, Kuşadası, Aydın, Didim.

²⁹ Sadece Aydın'da dağıtılan İncil sayısı 2003'te 8.000, 2004'te ise 20.000 civarındadır. Bunların önemli bir kısmı ise -örneğin Köprüllü mahallesi gibi- varoşlarda kapı kapı ziyaretler yapılarak dağıtılmıştır. Burada İncil dağıtımı sırasında, tepkilerin önüne geçmek için, Nazilli'de olduğu gibi, özellikle Türklerle geçmişe dayalı manevî bağları bulunan Güney Koreli misyonerlerin çalışmış olmaları da düşündürücüdür.

³⁰ Özellikle 2000'li yıllarda daha da artan bu faaliyetler sıklıkla yazılı ve görsel medyaya konu olmaktadır. Örneğin bu konuda bkz. “Misyonerler dağıttıkları broşürlerle insanların kafasını karıştırıyor”, *Zaman*, 05.06.2003, s.14.

³¹ Kuşadası'nda merkezdeki Hanım camisinde olduğu gibi.

³² Kuşadası Müftüsünün camide Yehova'nın Şahitlerinden bahsederken Yehova'nın Şahitlerinin bunu duya duya cami bahçesinin girişinde broşür dağıtmaları bu konuda çarpıcı bir örnektir.

Belirtmeliyiz ki, Aydın, Manisa, Muğla, Uşak gibi üniversitelerin yer aldığı illerimizde kilise evler hızla artmakta, buralarda daha ziyade üniversite öğrencilerine yönelik faaliyetlerde bulunulmaktadır.³³ Bu öğrencilere daha ziyade felsefi ağırlıklı sorular sorarak zihinlerin karıştırıldığı, bu arada İslâm'ın savaş dini, Hıristiyanlığın sevgi dini olduğu gibi bir takım telkinlerin yapıldığı görülmektedir.

Özellikle İzmir başta olmak üzere, büyük şehirlerde yoga uygulamaları adı altında bazı grupların Budizm telkinlerinde buldukları bilinmektedir. Keza tarot gibi bir takım falların, medyumluk, yaşam enerjisi, meditasyon gibi uygulamaların arkasında Doğu ve Uzak Doğu öğretilerinin verilme gayretleri yattığı tespit edilmektedir. Bu öğretileri çeşitli ad ve görüntüler altında işlemeye çalışan gruplar, sürekli konferans, panel, seminer vb. toplantılar düzenlemektedirler. Bunların görüşlerini yaymak için de bazı yayınevleri büyük gayret göstermektedir.³⁴ Ayrıca internet yayımları ve bazı web sayfaları da bu iş için kullanılmaktadır.³⁵

Bizim bu tebliğde özellikle üzerinde durmak istediğimiz bir husus bulunmaktadır. O da yabancılara mülk satışlarıdır. Yasalarda yeni yapılan düzenlemelerden sonra yabancılara ülkemizde mülk edinme imkânları artmıştır.³⁶ Bu durumun bir uzantısı olarak, son yıllarda Ege Bölgesi'nin hususiyle sahil kesimlerinde yabancılara yönelik satış yapan emlak büroları ortaya çıkmış bulunmaktadır. Her geçen gün bu büroların sayısı artmaktadır. Bu bürolar yabancı isimler altında faaliyet göstermekte, bürolarda yabancılar çalışmakta, ilânlar da yabancı dilde yapılmaktadır. Bu tarz bürolar aracılığıyla yoğun bir şekilde yabancılara gayri menkul satılmaktadır. Örneğin, Arvalya ve Acarlar köyü gibi (Meryemana çevresi Sn. John'un çevresi), Hıristiyanlık açısından önemli olan bölgelerin çevresindeki araziler yabancılar tarafından alınmakta ve bu talep gittikçe artmaktadır. Yine Didim, Kuşadası, Bodrum, Marmaris gibi yörelerde de yabancılar kitleler halinde mülk almaktadır. Günümüzde bu konudaki rakamlar düşündürücü boyutlara ulaşmış bulunmaktadır. Örneğin Didim'de halihazırda 6.000 konutun İngilizler tarafından satın alındığı bilinmektedir.³⁷

Bu alınan konutlar ve araziler ile Türk mahalleleri arasında yabancılara ait mahalleler ve siteler ortaya çıkmış bulunmaktadır. Bu çerçevede örneğin Efes Evleri bölgesinde (Kuşadası) bir site bütünüyle Almanlara, Yeniköy bölgesinde (Kuşadası)

³³ Sadece Aydın'da 30'dan fazla kilise evin varlığından söz edilmesi bu işin boyutlarını göstermesi bakımından önemlidir.

³⁴ Bu konuda bkz. Ali İhsan Yitik, "Hint Menşeli Dinlerin Türkiye'deki Faaliyetleri", s.334.

³⁵ Örneğin, her ne kadar doğrudan Hint kökenli bir faaliyet olduğunu söyleyemesek de, ülkemizde yoğun bir hareketlilik sergileyen 'Dünya Kardeşlik Birliği Mevlana Yüce Vakfı' kendilerine ilgi duyanları http://www.lightmillennium.org/isikbinyili/yaz_02/mevlana_yuce_vakfi_1kasim.html sitesine yönlendirmektedir. Diğer grupların da aynı şekilde davrandıkları görülmektedir.

³⁶ 03 Temmuz 2003 tarihinde 4916 sayılı kanununun 19. maddesi kapsamında, 2644 sayılı Tapu Kanunu'nun 87. maddesinin değiştirilmesi sonucunda, yabancılara Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde 30 hektara kadar taşınmaz almalarına olanak sağlanmıştır. Bu tarihten itibaren ülkemizde satılan topraklarla ilgili kapsamlı bir çalışma için bkz. Orhan Özkaya, Yabancıya Toprak Satışı, Kaynak Yayınları, İstanbul, 2005.

³⁷ Didim Kaymakamlığından edindiğimiz bu bilgiler nüfusu, köyleriyle birlikte, 50.000 civarında olan Didim'deki İngilizlerin sayısının yaklaşık olarak 10.000'e ulaştığını da ortaya koymaktadır. Biz bu durumun ciddi olarak düşünülmesi gerektiği kanaatini taşıyoruz. Ayrıca, Didim'de ev alan İngilizlerin, evin dekorasyonuna varıncaya kadar, hemen hemen bütün işlerini İngiliz şirketlerine yaptırması ve böylece Türk insanına ödeme yapmaktan kaçınmaları da üzerinde durulması gereken bir başka husustur.

Hollandalılara, Akbük bölgesinde (Didim) Fransızlara ait yerler bulunmaktadır. Yabancıların bu şekilde çoğalması bir takım problemleri de beraberinde getirmektedir. Örneğin, Müslümanların gömüldüğü mezarlıklara gömülme istemeyen gayri müslimler için müstakim mezarlıkların yapılması yönündeki hazırlıklar bunlardan sadece birisidir.

Yabancıların aldığı bu evlerin bir kısmı devre mülk olarak kullanılmakta, böylece bu evler hiçbir zaman boş kalmamaktadır. Bu evlere Türkiye'ye ne amaçla geldiği belli olmayan yüzlerce insan girip-çıkmakta ve uzun süre bu evlerde kalmaktadır. Bu insanlar yerli halkla diyaloglara girmekte, daha sonra da Türkiye'nin muhtelif bölgelerine uzun süreli seyahatlere çıkmaktadır. Bu arada onların boşalttığı yerlere başkaları gelmektedir. Üzerinde durulması gereken bir husus da; yabancıların oturdukları bu sitelere "Biz yabancılarla bir arada yaşamak istemiyoruz" gerekçesi ile Türklerin yaklaştırılmamasıdır. Yani, Türk mahalleri arasındaki bu "kurtarılmış bölgeler" duvarlarla çevrilmekte, kapılara nizamiyeler kurularak, buralardaki görevliler marifetiyle Türkler sitelerden uzak tutulmaktadır. Üzerinde durulması gereken bir diğer husus ise, bu mülkleri yabancılar satanların veya bu inşaatları yapanların, mahallelerde ya da sitelerde yaşayan yabancıların yeterli sayıya ulaştıklarından bahisle, kilise yeri ve kilise evler açmak için mahalli idarelere başvurmalarıdır. Halbuki, Türklerin içlerine girmesine müsaade edilmeyen bu sitelerde zaten kilise evlerin bulunduğu ve buralarda düzenlenen toplantılara Hıristiyanlaştırılmak istenen kimselerin götürüldüğü yöre insanlarınca ifade edilmektedir.³⁸

Mülk edinme konusunda dile getirilen endişelerden birisi de, bazı büyük mülklerin 99 yıllığına kadar bir takım şirketlerce kiralanması, bu şirketlerin sahiplerinin Türk, ortaklarının yabancı olmasıdır. Bu yabancılarla Türkler arasında gizli anlaşmalar bulunduğu, ileride bu mülklerin, yapılan gizli antlaşmalara istinaden yabancıların mülkiyetine geçeceği, aslında bu ortakların misyonerlik bağlantılarının bulunduğu kaygıları yaygındır.

Öte yandan yabancılarla (özellikle kadınlarla) yapılan evliliklerde büyük bir artış gözlenmektedir. Bu şekilde de yabancıların mülk edindikleri tespit edilmektedir. Aslında kanaatimizce bu evlilikler de değişik açılardan mercek altına alınmalıdır. Marmaris'te 2005'in ilk altı ayında gerçekleşen 291 evliliğin 200'den fazlasının yabancılarla olması acaba tesadüf müdür?³⁹ Yöre insanlarının bu evliliklerin en azından bir kısmını misyonerlik çalışmaları kapsamında değerlendirdiklerini belirtmeliyiz. Bu evliliklerle ilgili endişelerden birisi de doğacak çocuklarla alakalıdır. Genelde uzun sürmeyen ve kısa sürede çözülüp, boşanmayla sonuçlanan bu evliliklerden meydana gelen çocuklar yabancı olan anneleri tarafından yurt dışına çıkarılmaktadır.⁴⁰ Bu çocukların etrafında örgülenen onların ileride dinsel, kültürel, mülk alımı, mahallî

³⁸ Selçuk'ta bazı evler satın alınarak, restore edilmektedir. Dışarıdan konut gibi görünen bu evlerin aslında misyonerlik faaliyetleri için kullanıldığı ifade edilmektedir.

³⁹ Marmaris'teki bu evlilikler için bkz. Zafer Özcan, *Sahillerin Kayıp Nesli*, <http://www.aksiyon.com.tr/detay.php?id=22068> Öte yandan, örneğin 0.07.2005 tarihinde Didim Nüfus Müdürlüğü'nden aldığımız bilgilere göre 2000'de 3, 2001'de 5, 2002'de 25, 2003'te 56, 2004'te 58 evlilik yabancılarla yapılmıştır. Bu rakamlar Didim'de yabancılarla yapılan evliliklerin her geçen sene arttığını ortaya koymaktadır.

⁴⁰ Bu çocuklarla ilgili olarak bkz. Zafer Özcan, *Sahillerin Kayıp Nesli*, <http://www.aksiyon.com.tr/detay.php?id=22068>

idarelerdeki görevlere gelme gibi muhtemel bir takım kaygılar yüksek sesle dile getirilmektedir. Ayrıca bütün bu endişelere Türkiye’de dünyaya gelen yabancıların çocukları da dahildir. Özellikle doğum yapmak üzere olan yabancı hanımların Türkiye’yi ziyaretleri ve bunlardan bir kısmının Türkiye’de doğum yapmaları insanımızı huzursuz etmektedir.

Diğer taraftan, bu bölgelerde bazı kimseler rant elde etmek adına, yani yabancıların mülk edinmek için ödedikleri astronomik rakamları elde etmek için, mülklerini satışa çıkarmaktadırlar. Bu durum ise yöre insanının mülklerini yabancılara, özellikle de Hristiyanlara, pazarlayanlara karşı tepki göstermelerine neden olmaktadır. Bu tepkinin arkasında mülk satışlarının artmasına bağlı olarak, ileride o yörede kiliselerin, Hristiyan okulların, hastanelerin, medyanın, şirketlerin vs. açılması endişesi yatmaktadır.⁴¹ Şimdilerde sessiz bir gerilim şeklinde devam eden bu tepkiler ileride toplumsal birlikteliğimiz adına ortaya çıkabilecek ciddi sıkıntıların sinyallerini vermektedir. Bu durumun ilk işaretleri olmak üzere, mevzii ve küçük çapta da olsa, örneğin Didim’deki İngiliz sitelerine Türklerin alınmamasına halk bir takım tepkiler göstermektedir. Bu çerçevede bazı kimselerin bu siteleri kuranları, mülklerini yabancılara satanları hedef yapma çabalarına rastlanmaktadır. Toplumsal yapımızda meydana gelen ve gelişme istidadı gösteren bu çatlak aslında misyonerlerin amaçlarına hizmet etmekten başka bir işe yaramamaktadır.

Belirtmeliyiz ki, bu yörelerdeki arazi sahipleri ekip-biçtikleri toprakları dahi rant için satışa çıkarmaktadırlar. Bunun ileride üretimin durması ile ekonomiye yük getireceği, bu durumun makro plânda çiftçisi ve dolayısıyla üretimi azalmış bir Türkiye özlemi içerisinde bulunan, yani iktisaden gelişmemiş ve bu nedenle de etkiye daha fazla açık bir kitle isteyen misyonerlik kuruluşlarının işine yarayacağı endişesi bulunmaktadır.

Bütün bu gelişmelerin arkasından söz konusu yörelerde ezandan rahatsız oluyoruz diye yapılan müracaatlarda artış bulunmasının da tesadüflerle izah edilmesinin mümkün olmadığı kanaatini taşıyoruz. Bu müracaatların arkasında misyonerlik faaliyetlerinin gücünü ve etkisini görmenin yanı sıra, yabancıların çoğalması, bu yabancılara şirin görünme gayreti gibi diğer hususların da göz önünde tutulması gerekir diye düşünüyoruz.

Ege Bölgesi’ndeki misyonerlik faaliyetleri üzerine yaptığımız araştırmalar, bu bölgede İslâm dini açısından kutsal sayılan değerlerin tahfifi ve tezyifi yoluyla menfi propaganda yapıldığını, devletimizin üniter yapısına ve dinî-millî birliğin zedelenmesine yol açan/açacak girişimlerde bulunduğu, bölücü ve yıkıcı faaliyetler yapıldığını, illegal faaliyetlerin gerçekleştirildiğini, bu çerçevede kanunlara aykırı bir şekilde ve izinsiz olarak toplantılar düzenlendiğini ortaya koymuş bulunmaktadır.

Bütün bu gelişmelere karşın ilgili kurum ve kuruluşların donanım ve yetişmiş eleman bakımından sıkıntı çektikleri görülmüştür. Bu durum ise, milyarlarca dolarlık malî kaynaklarla çalışan ucu dışarıda misyonerlik kurum ve kuruluşları ile mücadelede

⁴¹ Kuşadası’nda olduğu gibi, Rant’tan pay alabilmek için bazı arazi sahiplerinin ilgili makamlara arazilerinin üzerinde kilise yapılmasına izin verilmesi için müracaatta buldukları (bu kiliseleri satmak, kiraya vermek ya da kurulacak olan kilisedeki bağış kutularındaki bağışlara el koyabilmek düşüncesi ile), misyonerlerin de arkadan bu girişimleri destekledikleri görülmektedir.

gözardı edilemeyecek bir zaafıdır. Diğer taraftan, bazı makam ve mevkilerdeki insanların, halkdan bazı kimselerin bilgisizlikten, ilgisizlikten, güvensizlikten, küskünlükten, korkudan, menfaat ilişkilerinden vs. kaynaklanan bir boşvermişlik ve umursamazlık tavrı içerisinde buldukları da anlaşılmıştır.

Bize göre her şeyden önce misyonerliğin doğru bir şekilde tanımı ve tahlili yapılmalıdır. Bu anlamda yasalarda görülen boşluklar giderilmelidir. Meselenin sadece inanç özgürlüğü bağlamında ele alınması ve polisiye tedbirlerle çözüm aranması ise hem yetersiz ve hem de yanıltıcı olur/olmaktadır. Çünkü araştırmamızın da ortaya koyduğu gibi, işin arka plânında çok ciddî bir istismar bulunmaktadır. Misyoner kurumlar ve misyonerler kendilerine tanınan inanç özgürlüğünü fırsat bilerek, başka amaçlara hizmet etmektedirler. Misyonerler emperyalist gayelerini gerçekleştirebilmek için siyasî, sosyal, kültürel ve ekonomik nüfuz elde edebilmek bakımından yoğun bir gayret içinde bulunmaktadırlar. Bu amaçlarını gerçekleştirebilme yolunda ülke insanımızı dininden, dilinden ve kültüründen koparma çabası içindedirler. Milletimizi bir takım metotlarla kültürsüzleştirmeye, böylece insanımız üzerinde etkili olmaya çalışmaktadırlar.

Bütün bunlara karşılık toplumun her kesiminin hem eğitim ve öğretim kurumları vasıtasıyla hem de kitle iletişim araçları yoluyla gerekli bilgilerle aydınlatılması gerekmektedir. Millî ve manevî değerlerin öğretilmesi, gençlerin vatan sevgisi ile donatılması, bu yönde yapılacak eğitim ve öğretimin mutlaka ehil insanlar tarafından gerçekleştirilmesi lâzımdır. Misyonerlik faaliyetlerinin önünde kişiliğini koruyabilecek ve etkilenmeyecek bir kalkınmışlık ve refah düzeyine süratle yükselmemiz önemlidir. Bu tedbirlerin yanı sıra, tebliğimizin sonunda açıkça ifade etmeliyiz ki, ülkemizin aleyhine çalışan bu türden ucu dışarıda güçlerin faaliyetlerine karşı uyanık olmakta ve bu faaliyetleri kontrol altında tutmakta memleketimizin istikbal ve istiklâli bakımından büyük yarar vardır.